

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többesori hirde-
tésnél olcsóbb. Nyitlatter
sora 25 kr. Bélyegdíj minden
hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Kereskedelmi- és iparérdekeink képviselőjéhez.

I.

zives volt szerkesztő ur felhívni, hogy szerény véleményemet közöljem »ipar- és kereskedelmi érdekeink képviselőjéről«. Már magában azon intenciót, hogy becses lapja az egyik legfontosabb érdek képviselői ügyét napirendre tűzi helyeslem és igen becsülöm, s biztosíthatom

szerkesztő urat, hogy abban teljesen egyetérték önnel, miszerint e nagy megye közgazdasági haladása érdekében hálásabb törekvést nem ismerek annál, a mely a valódi közérdeket szolgálván — az adott viszonyok jobbitása körül a gyakorlati életnek és állampolgári követelményeknek megfelelően eréllyel és kitartással síkra száll. Így a kereskedelem és ipar érdekében, melyek a társadalmi és államgazdasátnak elannyira fontos életszerveit képezik, hogy azok nélkül a mezőgazdaság »felvirágzását« kívánni — mindenha jámbor óhajítás maradna.

Bizonyára ismeri ön a nagynevű Roscher tollából eredt ama gyöngysorokat, mely mint mű — szemben az elméleti tudomány fejtegetéseivel — a tapasztalati tudomány s az államtársadalom összefüggő viszonyainak gyakorlati alapjára helyezkedik; Roscher gazdaságtanát és az annak szellemében kifejezett gazdasági politikát érvényesülni látjuk nálunk is, azáltal jelesül, hogy nemcsak az alkotmány által megjelölt adminisztratív formájában, hanem tényleg a közmunka mezéjén folytonos intézkedések által a közgazdaság elemeit organikus kontaktusba igyeküzünk hozni.

Kell, hogy a társadalom tevékenysége élénkebb és határozottabb irányt vegyen; a gimnázium gyermekéből sem válnék haladó férfiu, ha tanárainak fő-erénye és kötelességérzete a pusztá »robot« feladatában vagy a megállapodottság és szűkkeblűség korlátain belül összpontosulna. A társadalomnak fokozottan az érdekek és események színvonalán kell mozognia, nem kevésbé pedig a Bácskában, mely köztekintetben egyaránt nagyon jelentékeny posztitót foglal el.

A Bácska legkardinalisabb érdeke és hivatása a közgazdaság. Tudjuk és érezzük azt mindannyian, — szóltottam néha magam is hozzá s már az 1871-ben kiadott »Bácska«-ban, — a napi kérdés csak az: miként és mely irányban?

A »miként«-re egy lélegzettel felelni nehéz dolog.

Az irányt kijelöli maga a helyzet, a közérdek.

Igy jutott felszínre a kamara kérdése, s a megyebeli sajtó bölcsen jár el, ha a kamara-kérdésben egy lélekkel állást foglal.

De lássuk mindenekelőtt, hogy miben áll a kamara célja, működési köre. Majd azután tárgyaljuk a kivitel lehetőségét.

A kereskedelmi- és iparkamara a kereskedelem- és ipar érdekeinek együttes előmozdítására hivatott forum. Hivatása és kötelessége: a kereskedés és ipar, valamint az e téren működő osztályok szükségait folytonos figyelemmel kísérvé, célszerű javaslatokat készíteni a kormánynak és az ország törvényhatóságainak, kereskedelmi- és iparügyekben felvilágosításokat és véleményt adni, a szakképzést s egyáltalán az ügy fejlődését közvetlenül előmozdítani. Hivatás-szerű kötelessége — kerületében — a kereskedelmi- és iparstatisztikához tartozó adatokat összegyűjteni; a kerület kereskedelmi-, közlekedési- és iparviszonyainak állásáról, az e részbeni tapasztalások, panaszok és kívánalmakról az illető szakminisztériumnak jelentést tenni; továbbá a kamaránál letett árúbélyegek, mustrák és

mintákról pontos lajstromot vinni; az alkuszoknak jelentkező egyéneket szakértőleg megvizsgálni, s ha alkalmasnak találtnak, őket az alkuszok sorába felvenni. Nem kevésbé jeles feladatot képez a helyi szokás-jogok és előmutatott árúpéldányok felett bizonyítványokat kiszolgáltatni Minden kamarának van kereskedelmi- és iparosztálya, vannak bel- és kültagjai.

Mi jelenleg a buapestihez vagyunk beosztva, melynek következő nagy kerülete van: Budapest főváros, Bács-Bodrogh, Csongrád, Esztergom, Fehér, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Zólyom megyék és az ezen megyék területén levő sz. kir. és törv. hatósági joggal felruházott városok.

A kamara célja, mint észrevehetjük, közgazdasági ügyeknek hivatott representatiója, főleg pedig a »felvilágosítások« és »vélemény«-adások dolgában.

A kamarák utóljára 1881-ben alakultak, pár év múlva bekövetkezik az új alakulás. Pár évi időköz pedig nagyon elegendő arra, hogy ügyünket alaposan megvitathassuk, mint közügyet bevezessük a társadalom minden rétegébe, a társulatok és egyletek vetőjét megnyerjük, a törvényhatóságok belátását és erkölcsi támogatását kieszközöljük.

A kamarák alakulása két év előtt nagy port vert fel az egész országban, legkisebb rész jutott abból a Bácskának.

Kereskedőink, iparosaink közömbösen fogadták a képviselői aktust — Budapest felé. Másból, különösen a hol specialis vagy lokalis érdekek előtérben állottak, a választásoknál valószínűsége élet-halálharcot vívtak, mert csakugyan nem közönséges piaci portéka az a mandatum, melyet a kézi munka s a közforgalom tényezői adományoznak.

Szeged például, jól felfogott érdekét nem hagyja pihentetni . . . még mindig (talán inkább ma, mint valaha) reméli, hogy a fővárosi kamarából Bács-Bodrogh, Csongrád, stb. kerületek kikebelezésével — Szegedhez: Szeged nyeri meg a délvidék legfontosabb kamaráját. Legjobb reményük meg van. S mi nagybecsüljük Szeged törekvését. Alföldi virágzó magyar város!

Azonban — ha még csak reménnyel s nem megállapított tervvel állunk szemben — nincs kizárva azon lehetőség, hogy Bácska kapja meg a kamarát. Bácska mellett hatalmas érdekek és kiváló előnyök szólnak. És elvégre is megfontolás nélkül nem adhatjuk fel a saját helyzet- és érdekkörünkbe vágó pozitív előnyöket — szomszédunk kívánásai végett.

Vederemo.

Hozzászólunk.

Bács Vilmos.

709. sz. Bács-Bodrogh megye főispánjától.
1882.

A belügyminisztérium vezetésével megbízott magyar királyi Ministerelnök ur Ó Nagyméltósága mult évi dec. 20-án 53895. sz. a kelt magas intézkedésével Bács-Bodrogh megyéhez 13 közigazgatási gyakornoki állomás rendszeresítését engedélyezte.

A kinevezendő gyakornokok közül 4 a központban, egy egy pedig az almási, szántovai apatini, szivaci, palánkai, futtaki, kulai, zentai és ó becei szolgabíróknál fog alkalmaztatni.

A közigazgatási gyakornokoktól kívánt minősítvény következő:

a) Legalább a jogi négy évi tanfolyamnak a fenálló szabályok szerint való bevégezése. az államtudományi államvizsgának sikeres letétele, s mind ennek szabályszerű bizonyítvánnyal való igazolása.

b) Az állam hivatalos nyelvén kívül legalább még egy, a megyében divó nyelvnek tudása.

c) Kifogástalan erkölcsi magaviselet.

A közigazgatási gyakornok a megyei házi pénztárból évi 300 frt fizetést és 60 frt lakpénzt hűz.

Az ezen állásokért folyamodók, a fentebbi

minősítést igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat f. évi febr. 15-ig nálam nyujtsák be, mely folyamodványukban az is megjegyzendő lesz, hogy folyamodók a központban, vagy melyik szolgabírósnál kívánának alkalmaztatni.
Zombor, 1883. jan. 18.

Sándor Béla
főispán.

A belvizek.

A nagy és kisbirtokosok eme legyőzhetlen ellensége talán sehol sincsen oly mértékben képviselve, mint Bács-Bodrogh megyében, azonban e tekintetben úgy mint más célszerű intézkedésekben is, egyedül áll a maga nemében, mert oly sok mennyiség és minőségű meddő s haszonnélküli vizeket egy hamarjában alig lehet találni; a belvizek mennyiségére nézve csakis a volt Jász és Kun kerületek, Szolnok város és környéke a nagy »Milléri« lapossal — hol a legszebb halászat virult a 40 es évek elején — és Kalocsa város versenyezhet. Felső-Magyarországon, a hol a gazdasátnak ily ellenségei voltak, az urbéri rendezés alkalmával együttesen tárgyalattak, s annak mikénti megszűntetéséről gondoskodva lett, s így kisebb nagyobb mértékben ott kevés kivétellel ezen bajjal ma vajmi kevés helységben foglalkoznak; kivéve a Duna, Tisza, Szamos, Maros, Kis- és Nagy-Küküllő sat. folyók mentei lakosokat, a kik részint a folyók szabálytalansága, részint a rossz vagy sehogyszem alkalmazott vérendszert hiánya miatt sokat szenvednek a víz kiáradása folytán. Azonban a víz lefolyása után a belvizeket levezető vízvezetékéről kellően gondoskodva lévén, a baj könnyen orvosolható, és mert az ügy szakavatott kezében van, az egyes vagy csoportosított belvizek megszüntetése nagyobb részt sikerült, — kivéve ott, hol kontárok, minden alapos tanulmányozás nélkül és szakismeret hiányában azt utánozták, mit másoknál láttak, nem tudva azt, hogy nem minden betegséget lehet egyforma gyógyszerrel orvosolni, s így nem minden létező belvizek távolíthatók el egy egyszerű vízvezetékkel.

A belvizek forrásai nem egyöntetűek, s bár sokféle származásuak, de rendszeresen csoportosítva, szabályozhatók. Mert vannak belvizek, melyek nagy eső és hóolvadás után a talaj mélyebben fekvő, s lefolyással nem bíró laposain terülnek el; vagy töltésszakadás folytán boríthatnak el a laposok; vannak belvizek, melyek tisztán a földárjából támadnak, miután távoli vagy közeli nagy terjedelmű mocsárok, nádasok, zombékos vagy csátésvizek által tápláltak — mint a verseci nagytrét környéke, mely Vatináig, az Alibunári mocsár, mely híres a maga nemében, Szt. Mihály és Szt. Jánosig terjed ki — vannak vizek, melyek állandó folyóból kiszűrődnek, és soha se apadnak el; vannak belvizek, melyek egyik vagy másik anyafolyónak árja emelkedésével mutatkoznak, és az ár apadásával habár ismét eltűnnek, talajuk művelésre nem alkalmas. — Minden egyes rokonnemű belvizet osztály szerint csoportosítani lehet — és természeti tulajdonuk szerint megszüntethetők; hogy minden belviz a tanulmány tárgyát képezi, azt az ügy fontossága föltételezi, csak hogy a tanulmányozást különböző időszakokban kutatási eredménnyel kell összekötni, és pedig azon talajon, hol az időszakos belvizek napfényre törnek. A belvizek tanulmányozására a február hó a legkedvezőbb, mert február hóban rendszeren oly nagy vizállásokat lehet észlelni, melyek átlagos alapul szolgálhatnak. A megszüntetendő víztömeg mennyiségének megállapítására célszerű, ha a tervező a kedvező alkalmat felhasználva, minden nagyobb kiterjedésű tócsa közepére, a jégcsínével egyenlően, egy jó erős cöveket ütten be oly mélységre, hogy azt kivenni ne sikerüljön. A lejtmerést is pontosabban lehet a fagyott jég tetején teljesíteni, mint tavaszkor vagy nyáron, hol övíg és azon fölül erő vizekben kell a léchordónak mászkálni. Rendszeresen az utóbb jelzett fontos körülmények tévesztetnek szem elől; s így soha sem bír a tervező kellő tájékozottsággal, — hát ha még kontár? — hogy mennyi azon víztömeg, melyet meg kell szüntetni, vagy levezetni, vagy szűrüléki uton eltávolítani, vagy kiszikkasztás által a talajt termelővé tenni. A belvizek levezetésénél elkerülhetlenül szükséges tudni, hogy az egy osztályba csoportosított területen hány köbméter víz létezik vagy létezik, melynek megszüntetéséről gondoskodni kell s csak ha ezen főtényezőt tudja, foghat a levezetési, szűrülési vagy kiszikkasztási eszköz levezetéséhez. A levezetés nem egy medence által eszközözendő, hanem több ágra is oszolhat; például: egyik lapos a másikkal, egy rögtönzött kis árokkal kötendő össze, úgy hogy a magasabb fekvésű laposnak a vize mindig az alantabb fekvésű laposba folyhasson, s ez ismét a nálánál mélyebben fekvésű laposnak adja át a már fölvert víztömeget s ez addig folytatatik, míg végre az egész laposok összes vize a vezetékbe kerül, hol erős esés folytán továbbittatik, míg az összes víztömeg rendeltetése helyére jut. Eleve feltételeztetik, hogy szigorú és pontos területi lejtmerésnek kell a jelzett műveletet megelőzni; mert csak ilyennek létezése mellett lehet meghatározni, hogy melyik laposnak vize

melyikbe folyják. Az elfolyt víz után az árkokat fel lehet szántani és bevetni. A vízzel mint elemmel és tényezővel is számolni kell; jóllehet hogy egy helyről a vizet a hol a földművelésnek ártalmára van elvisszük, de egyuttal nem szabad szem elől téveszteni azon körülményt, hogy talán azon víztömeget, melyet egy helyről elvezetünk, más hová kevés mennyiségben vezetve, nem lenne-e más földterületnek hasznára; azért minden vízvezeték, mely készül, feleljen meg minden tekintetben a célszerűségnek.

A mondottak szerint a tervezőnek tudnia kell, hogy hol készíthető a vízvezeték, hol a szűrési és hol a föld kiszikkasztásra szükséges rendszer.

A belvizek csoportosítása nélkülözhetlen, mert ennek alapján állapíthatnak meg azon rendszereket, melyek megszüntetésükre célszerűek.

A Bács-Bodrogh megyei belvizek a következő csoportokba sorozhatók:

I. csoport: a Mosztonga, Novoszellő, Plávna, Bogyan, Vajska, Karavukova, Bogojéva, Szóna, Priglevica-Szt-Iván, O-Sztapár, Pusztá-Prekaja, Bresztovác, Doroszló, Rác-Militics, Hódság, Parabuty, Déronya, Szelenese, Bácsujfalu, Bács, Tovarisoa és Bukin környékében.

II. csoport: a Kigyós patak és a Ferenc József tápcsatorna környéke, Monostorszeg, Bezdán egyrésze, Kolluth, Béreg, Szántova, Dantova, Csataalja, Baracska, Báthmonostor, Gara, Rigycia, Borsód, Bikity, Csávoly, Réim, Tatabáza, Matheovits, Almás, Madaras és Katymár helységekkel.

III. csoport: a Krivaja patak környéke, Fekete-hegy, Bajsa s a közte fekvő puszták, Topolya, Hegyes, Szeghegy és Szt. Tamás környékével.

IV. csoportba tartoznak mindazon terek, melyek kiszikkasztás folytán válhatnak termővé.

Az I. csoportban a Mosztonga és környéke áll. A mosztongára nézve, ha jól emlékszem, még 1881. évi december havában lett egy tervezet e megye nagyon tisztelt alispánjához betervezve, ki ugyáltszik ritka példával érdeklődik a megye területén lakó kis és nagybirtokosok sorsa iránt, mi nemcsak becsületére, hanem diosőségére is válik. Mert sokkal nagyobb diosőség egy jómodu polgárokból álló megyét kormányozni, mint olyat, a mely folytonosan országos segílyre szorul; s a hogy szívén hordja a megye sorsát, oly mértékben élvezi a megye összes tiszteletét és nagyra-becsülését. A benyújtott Mosztonga szabályozási tervezet azonban oly felületes, magaslati mérései oly hiányosak, hogy azok alapján a Mosztonga alig szabályozható, mert a magaslati mérésekben 0-850 egész, 1-225 méternyi különbözőzetek léteznek; továbbá a Bács-Bukini részlet, habár itt több gond fordított a tervezet kidolgozására, még sem célszerű, nem csak a költséges zsilip miatt, mely alig állana ellen a Duna legelső árjának, hanem azért is, mert az egész tervezetben hiányzik az irány- és alapelv, a mely szerint a szabályozás foganatosítható lenne.

A Mosztongának hajdan más hivatása volt mint nádat és békát tenyészteni; ez védvonala volt a hajdani diosőséget hirdető Bácsvárának, melynek romjai lassan elporladoznak, noha egy kissé védve, még több századon át hirdethetnék a megye diosfényes múltját. Ez a Mosztonga ma is két szempontból itélendő meg:

Az első az, hogy a Mosztonga hajókázhatóvá téve, alsó Bácsot és annak nagytermékességű vidékét, egyszer a Dunával és másodsor az alföld-fiumei vasutovallal kötné össze. A vízi utak azok, a melyeken gyorsan és olcsón lehet szállítani mindent.

1882. évben a Mosztonga tanulmányozása végett mederfúrás eszközölve a bácsi szőlők fölött, 2-375 méternyi fúrásra még mindig tiszta és kevésbé jövűző iszapot nyertem, mi arra utal, hogy a Mosztonga, mely éles metszetű mederparttal bír, hajdanában 7 lábnál mélyebb lehetett. A tovább fúrás egy fűzfa tönk, vagy gyökér által, melybe a furó véletlenül jutott, lett akadályozva.

A Mosztonga hossza a Dunától egész Zombor alá 56 kilométer, szélessége 25, 30, 35, 40 és 50 méter, s így közép széle 36 méter, mi 2 016,000 négyzet métert ad; hajókázhatóvá tétele kilométerenként 1500 frtba kerülne. A Mosztongát egészen megszüntetni nem lehet, anélkül, hogy a kender termelés egyszer és mindenkorra tönkre ne tétessék. A Mosztonga senki birtokát nem fenyegeti árvízzel, s így szabályozása is egyszerűen közigazgatási uton hajtható végre, ha a birtokjogosultak önként nem válnakoznának erre. Nem kell annak más, mint hogy a rajta körösztül vezetett töltések egy 1-5 méter nyílású csapda zsilippel látassanak el, a melyek egy és ugyanazon percben a szükséghez mérten megnyitvatnak, a midőn a Dunán a legkisebb víz jelezteik, hogy a kenderből bűzhödte vált víz egyszerre és gyorsan lefolyjon. E célból szükséges, hogy a Mosztonga meder közepe egy 2-6 méter széles és 1-5 méter mély árokkal, a melynek segítségével a gyors lefolyás eszközölhető, láttassék el. A Mosztonga meder feliszapolása a sok kender áztatástól ered; ugyanis a kender áztatók a kender a partról leásvott földet terelik, hogy a víz alá süllyedve érleljék. Midőn a kender kivesszik és megmossák, a rajta lévő földet a mederbe hányják. Innen magyarázható a Mosztonga fenék fölsankolása, és a partok szélesbitése. A Mosztongát egészen megszüntetni azért sem lehet, mert egy nagy környéknek belvizei részint ide lesznek szabályozandók, mint a természet által kijelölt irányban. A Mosztongának így értelemben szabályozása, beleszámitva a nagyterjedelmű tervezetet, közigazgatási bejárást, a melynélkül soha sem volna szabad bármily csekély vízszabályozást kereszttől vinni. — a vonalon építendő csapda és a Dunánál építendő egyszerű, de minden víznyomásnak ellent álló zsilippel együtt, kilométerenként alig kerülne 40 frtba, mert a meder közepén kiemelendő, és gyors eséssel ellátandó csatorna ásását, egyes szakaszokra osztva a szegényebb népek fizetendő napibér mellett lehetne eszközölni, minden néven-nevezendő vállalkozók kizárásával; a Mosztonga iszapja rendkívül jó trágya anyag, s közvetlen a Mosztongára dülő kis vagy nagybirtokos örülne, ha földjére a kiemelendő anyag lerakodtatnék és ezen művelési eljárás mellett a szabályozási költségek tetemesen apaszthatók lennének. A földkiemelése csigamélytű segílyével felette gyorsan lenne eszközölhető, miután nem vagyunk találmányokban oly szegények,

mint az előtt 100 évvel, mikor a talicskánál jobbat nem ismertünk.

A II. és III. csoportba sorolt községek szűrülési vizekkel küzdenek, melyet egyrészt a Ferenc-József tápcsatorna, másrészt a Krivaja és Kigyós patak szabálytalan medrei idéznek elő; s habár itt némely területi nehézségeket tagadni nem lehet: a községek könnyen és gyorsan menthetők meg a víztől, ha az illető érdekelték egyáltalán a víztől menekedni akarnak. Mert csak is fölük függ, hogy még mielőtt szűrülési vízzel körülvett igen jó talajuk posványos mocsárrá alakulna, a bajtól megszabaduljanak. Tanácsom részükre mindenkor készen áll, ha hozzám fordulnak.

A IV. csoport szerint a dunai öblökben létező mocsárok, csak is szikkasztási rendszer alkalmazása mellett érhetnek célt. E címen majdn 8000 hold létezik. A földszikkasztási rendszer igen egyszerű és felette olcsó, úgy, hogy kilométerje a tervezeti munkák és közigazgatási bejárással együtt alig lehet 25—28 frtnál földre tenni. Torontál megyében ezen rendszert sikerrel alkalmaztam a legnehezebb területi viszonyok között.

A belvizek szabályozásánál feltétlenül megkívánatik, hogy az oly célszerűen létesíttessék, hogy az eddigi vízmentes területek el ne árasztassanak; továbbá, hogy a vízmentesített terület a gazdaságat célszerűségének megfelelően; végül a csoportonként medencébe gyűjtött víztömeg szükség esetén, gazdasági szempontból felhasználhatóság és a szabályozás által a gazdasági közlekedés meg ne szakíttassék, vagy módfeletti befektetésekkel a közlekedés összeköttetése és fenntartása ne terheltessek. Szemmel tartandó az is, hogy a célszerűen berendezett birtokok, tulságosan meg ne csonkíttassanak; hogy mentül kevesebb, vagy épen semmiféle a mivelés alatt álló talaj a vízvezetésekre föl ne használtsassanak; hogy a vízmentesített terület könnyen hozzáférhető legyen; hogy ugyanazon terület már a reá következőkkel mint művelési tér felhasználhatóság. Hisz az ily vízmentesített területeken 5—6, sőt 8 éven keresztül folyton a legjobb **lentermelések** szoktak lenni; ez oly növény, mely kevés munkát igényel s busasan fizet: a len mag a tiszta buza árán rendszeren 2—3 sőt 4 frttal is fölebb szokott állani; a lennek pedig nyers állapotban 4, 5—6 frton adható el métermázsája. Minden vízvezeték földtani és vízüpítészeti szabályok alapján foganatosíttassék. Mindkét alapelv föltétlenül szükséges, ezek a szempontok az eső és hóolvadásokra, a szűrülési vizekre és a föld kiszikkasztására nézve döntő befolyással bírnak, ezeknek számbavétele nélkül csak fércmü születetik, mely minden célszerűséget nélkülöz. Kell, hogy a vízvezeték árvíz és védgát szakadás esetén az előtött terület gyorsan vízmentesítse, nehogy az őszi vagy tavaszi vizek tönkretéssenek; kell, hogy a vízmedencékben a szükséghez mérten a víz föltartoztatható, vagy esetleg gyorsan levezethető legyen, másodpercenként 50 köbméter vagyis 1.583,347 köbláb víz gyors lefolyást találjon, és végre, hogy a belvizek megszüntetése, cél-szerű és jóságán kívül a legnagyobb olcsósággal előállítható legyen. Ezen sok feladatot nem oly nehéz megoldani, ha kellő szakismeret és kitartó munkás vaszorgalom járul hozzá. Az eddigi kevés mértékben, vagy pedig egyáltalán nem eszközölt szabályozások oly méregdrágán fénylenek ki örök emlékeztető műromjaikból, hogy nem eszda ha a közönséget borzalom fogja el, ha e szót „vízszabályozás” hallja. Olcsón, jól és célszerűen szabályozni sokkal nehezebb földadat, mint méregdrága pénzén rossz művet teremteni, mely egy a nagy mint a kisbirtokost egyaránt tönkremenéssel fenyegeti. Hazafiságból is tartozik a mérnök, ki e címre törvényes jogot igényel, az amugy is végvonaglásban tepsődi mezei gazdasátnak hasznára lenni; fizetesse meg munkáját, de a felvett fizetés fejében oly művet létesítsen, mely a gazdaközönség által befektetett tőkének kamatját és idővel magát a tőkét is visszafizesse.

Ily eljárás mellett Bács-Bodrogh megyében legalább is 16000 katasztrális holdnyi birtok kerül vissza a gazdasátnak, s ha csak holdjára 10 frtnyi tiszta haszon esnék is, már maga ez 160,000 frt tőkét és ennek évi 6% kamata 9600 frtot képvisel s egy-két évi kamat jövedelem elégséges arra, hogy az összes belvizek — önállóan a Duna és Tiszától — 3 év lefolyása alatt teljesen megszűnjének, s hogy a készített vízvezeték balsorsajtott szerencsétlenség esetén a gazda közönség hasznára és nem mint eddig, kárára legyenek. Az összes költségek oly csekélyek, hogy azokat tekintettel a mű fontosságára, számításba nem lehet venni, a közteher apróra oszolva még csak érezhetővé sem válik. Az ily szabályozás csak áldásos lehet azon vidékre, hol az létesül, ellenben a drága és rossz szabályozás kiszámíthatatlan károkat szül és rendszeren megszokta magát bosszulni a természet, ha őt mint fötényezőt a számításból kifeleldjük; csuffá tesz bennünket, s ugy elsőpri a főreművet, mintha az soha sem létezett volna. A két anya folyó, mely e virágzásra teremtett megyének belvizeit emlíni neveli — a szabályozásnál igénybe ne véssék; mert nem is ajánlható, hogy a szabályozás oda történjék, a honnan rendszeren a veszedelem jön, hanem kell, hogy az mindenkor önálló és a célnak teljesen megfelelő legyen, a kifejtett olcsóság: alapelveknek szemelött tartásával: az magától érthető, mert különben kár minden krajcárért, mely bele fektetik. Szorgos utánjárás mellett a vízmentesített területnek helyell 60 krba, helyell pedig legfőlebb 70 vagy 80 krba kerül holdja; mi a nyerendő termőföld tőkéjéhez arányosítva számolati tényezőnek alig tekinthető. A tekintetes szerkesztőség lesz szives ideiglenes lakhelyemről, mindazoknak felvilágosítást adni, kik e tekintetben tanácsommal élni kívánnak.)*

Mylas.

Hirek.

Kitüntetés. A hivatalos lap vasárnapi száma élén a következő kitüntetés híre hozza: „Magyar országos pénzügyminiszterem előterjesztésére Raisz Sándor, zombori kincstári ügyésznek, hosszú és sikeres szolgálata elismeréséül, a jogügyi tanácsosi címet díjmentesen

*) Szivesen, felelünk akárkinek, ha bozzánk fordul. — Egyszer mind ajánljuk e cikket egy a szakfőnök, mint az érdekelte községek és testületek komoly figyelmébe. Szerk.

adományozom. Kelt Budapesten, 1883 évi január hó 14. Ferenc József s. k. Gróf Szapáry Gyula s. k. * E legmagasabb kitüntetés valóban becsületos, szerény és régén érdemesült munkását tüntette ki a közügyeknek. A megyebeli kincstári községekben az ő közvetítésével rendeztetek az urbéri ügyek; a nagykikinda kerület néhez urbéri kérdéseit ő tisztázta, mint delegált ügyész s ő volt a kerülettel kötött s milliókra rúgó szerződésnek megalkotója. Legyen ezen minden oldalról örömmel fogadott kitüntetés az ő nemes öntudatának és önzetlen munkásságának becses emléke s élvezze azt még igen sokáig!

Öfelsége Zottományi Sándor zentai kir. járásbírónak saját kérelmére törvényszéki bírói minőségben a zombori kir. törvényszékhez leendő áthelyezését megengedte.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeium a megyei kir. tanfelügyelő ajánlatára az újsóvi kisdóvodának 150 frt, a hódásághinak és német-palánkainak pedig 100—100 frt segílyt adományozott.

Kimutatás. Az 1883. év újvi üdvözetek megváltása címén a megyei árva és szeretetház alapja javára begyűlt: Sándor Béla 20 ft, Schmausz Endre 10 ft, Mártonfy Károly 1 ft, Mihályi János 1 ft, Karácson Gyula 2 ft, Popovics Dusan 1 ft, Bodnár Imre 2 ft 50 kr, Bertolino Sándor 1 ft, ifj. Szalay Károly 3 ft, br. Podmaniczky Armin 5 ft, ifj. Városi Károly 3 ft, Polákovics J. L. 10 ft, dr. Margalits Ede 1 ft, Radimetzky Ferenc 5 ft, Tápay István 1 ft, Rudits Mihály 2 ft, Szemző János 2 ft, Czifruszky Ferenc 3 ft, Hrubý Mihály 1 ft, Karvázy Domonkos 1 ft, id. Ertl János 10 ft, Hubay Mór 1 ft, Tripolszky Gyula 3 ft, Kovácsy Kálmán 2 ft, Kohut Henrik 2 ft, Diószeghi Samu 1 ft, Farkas Zsigmond 1 ft, Farkas József 1 ft, Farkas Béla 1 ft, Lovász Márton 1 ft, Karvázy József 1 ft, Kőrös Eszter 2 ft, Lovász Aranka 1 ft, dr. Offenheimer Vilmos 5 ft, Fülöp Kálmán 2 ft, Kaich József 2 ft, Lakatos Lipót 1 ft, Zsarkó Antal 2 ft, Tápay Péter 3 ft, Preszly János 5 ft, Radoychich E. 3 ft, dr. Rátay József 5 ft, Vály István 5 ft, Rehák Nándor 1 ft, Vámoser Nándor 5 ft, Kármán József 5 ft, Zsupánszky Ljubomir 5 ft, Popovics Szilárd 4 ft, Eiman Károly 2 ft, Strasser D. Lipót 2 ft, Szemző Mátyás 10 ft, Gombos Gábor 5 ft, Lukacsevics István 2 ft, Dudás Lajos 2 ft, Horovicz Berta 1 ft, Pap Antal 1 ft, Boromiszta János 1 ft, Szekfü György 1 ft, Tényi Sándor 1 ft, Alföldy József 1 ft, Szűcs Mihály 1 ft, Szilvási János 50 kr, Albrecht Kálmán 1 ft, Zányi József 2 ft, Szemző László 5 ft, Kuluncsics Agost 1 ft, Eigl József 2 ft, Bielitzky Gyula 1 ft, Bielitzky Béla 2 ft, Széchenyi Jenő 2 ft, Matkovits Lajos 5 ft, Nagy József 2 ft, Ozer Ádám 2 ft, Szokola József 2 ft, Hajdufy Károly 2 ft, Bosnyák János 2 ft, id. Michels János 20 ft, Karl Bálint 5 ft, Reinhardt György 5 ft, Rosenberg R. 2 ft, Rédey Lajos 1 ft, Staudacher J. 1 ft, Krappenheim József 1 ft, id. Szalay Károly 5 ft, Pentz Ádám 5 ft, Kleiner Gáspár 2 ft, Kubatov Lázár 1 ft, Rác Vilmos 2 ft, Lebach Péter 1 ft, Thum Adolf 5 ft, Fleischer Simon 5 ft, Schmausz Ferenc 3 ft, Zsigmond Gyula 2 ft, Béda Pál 1 ft, dr. Kresztics György 1 ft, Auer Ferenc 1 ft, Torzsa közs. előjárósága 3 ft, Antunovics József 2 ft, Zsigmond Góntér 3 ft, Pollák Simon 5 ft, Milasovits Antal 2 ft, Császár Péter 2 ft, 50 kr, Artinger Ferenc 2 ft, 50 kr, Rosenberg Mór 5 ft, Popovics Vazul 2 ft, Pavlovics Izidor 2 ft, Schwemlein Lőrinc 2 ft, Kolozsváry Sándor 3 ft, Hörner István 1 ft, Raics Miklós 2 ft, Jablonszky Miklós 1 ft, König Gábor 1 ft, Bán Lajos 1 ft, Szabó Mihály 1 ft, Sándor Géza 1 ft, Blasovich E. 1 ft, Barits István 2 ft, Schveipert T. 1 ft, Stigman K. 1 ft, dr. Molnár István L. 5 ft, Bittermann Nándor 5 ft, kulai tkpt. 1 ft, összesen 351 ft az az: háromszáz ötvenegy forint o. é. Zomborban, 1883. jan. 26-án. Schmausz Endre alispán.

Szabadkán a polgári leányiskolához 920 frtra tanítót keresnek a reál tárgyakból febr. 15-ig.

Utóhang. A vörös kereszt egyeslet és nőegylet bálján a felsoroltakon kívül utólag még felülfizettek: Városy Károly 5 frt, Athanakovics György 3 frtot s így nevezett bál összes jövedelme 336 frt.

Arverések. Zentán Vincze Imre 800 frtra b. ingatl. márc. 10., Ó-Becsén Horváth Mátyás 1239 frtra b. ingatl. márc. 11.

Budapesten „Rózsavölgyi és Társa” zenemű kereskedésében megjelent: „Séta az erdőben” Salon ábránd Mihályi Ignációt ára 80 kr, és „Krampusz Csárdás” Nagy Zoltántól ára 60 kr.

Az apatini kaszinó bál, mint onnan sürgönyzik, fényesen sikerült.

Zentán Majoros József földbirtokos 17 éves leány fia, Elemér, elhunyt.

A helybeli tanító kisasszonyok február hó 4 én a Vadászkiirt termeiben pikniket rendeznek a szegény elemi iskolások javára. A szép cél megérdemelné a jobb módú szülők pártoló figyelmét.

Paukovich János, nyug. gazdatiszt, kedves jó öreg ur, Szabadkán szombaton reggel végelgyengülésben elhunyt 83 éves korában.

Értesítés. A t. c. közönség tisztelettel értesítettik, hogy a f. évi február hó 1-én a színház helyiségeiben tartandó táncvigalomra jegyek nem Falcione Gusztáv és Karakasevics Milivoj urak kereskedéseiben, hanem f. hó 29-től kezdve a zombori kir. jószágigazgatóság igazgatói irodájában naponként d. é. 10—12. és d. u. 2—4 óra között válthatók. Zombor. 1883. évi január 27-én. A rendezőség.

Csődihirdetmény. Kopunovics Albert szabadkai lakos ellen, bej. febr. 17. Csődbiztos: Orsai Vilmos tvszéki bíró, tömeggondnok: Birkás Gyula ügyvéd.

Prigl-sz.-Ivanon egy német unalmában fölakasztotta magát.

Az adai izr. nőegylet f. hó 24 én megtartott táncvigalma ugy anyagilag mint erkölcsileg a lehető leg-sikerültebb volt. A főérdem az egyeslet buzgó elnöknőjét dr. Pollak Jakabné urnőt illeti, ki fáradhatlan tevékenységgel mindent elkövetett a siker reményében. És valójában táradozását siker koronázta, mert mindenki édesen emlékezik vissza a kedélyes mulatságra. Elismerés illeti még a nőegylet buzgó jegyzőjét Ofner Adolf urat, úgy a bálnézőségeket, kik nagyban elősegítették az elért eredményt. A kedélyes és fesztelen

mulatságnak csak a késő reggel 6 óra vetett véget s hölgyeink, valamint ifjaink nem igen törődtek volna vele, „ha a nóta szerint az az éjszaka Szt. György napig tartott volna.“ — A négyeseket 50 pár táncolta. Részt vettek a táncban az urnók közül: Engelmann Adolfné, Adler Dávidné, Ofner Adolfné, Messer Ignácné, dr. Herzl Fülöpné, Adler Jakabné, Schlesinger Lipótné, Kohn Simonné, Schlesinger Adolfné, Löbl Samuné, Pillis Sándorné, Czilezer Lipótné, Czilezer Józsefné, Rosenbaum Adolfné, Spitzer Hermanné, Fischer Sándorné, Stein Lázárné, Burg Jakabné, Paskusz Józsefné. Az urnóhelyek közül: Goiten Fáni és Janka, Czilezer Vilma és Berta, Messer Teréz, Paskusz Fáni, Kohn Lenka, Stein Sali, Stein Éva, Hajduska Hermina Csantavérről, Hubert Lina, Wolf Sarolta és Manheim Róza Moholyról, Adler Cilli Ó-Becséről, Löwy Berta Cservenkéről.

Nyugtatvány. Sággy és Dobó szinigazgató urak a zombori állami főgymnasium szegény tanulóit segítő egyesület javára pénteken adott színi előadás tisztja jövedelmül 36 frt 80 krt küldött be; ezért nekik és az ügyet támogató közönségnek ezennel szíves köszönetet mond az igazgatóság.

Ugyanezen alkalomból szívesek voltak a jelzett célra adakozni: Dr. Spitzer Mór 2 frt, Dobák Béla 1 frt 50 kr, Br. Bibra 1 frt 50 kr, Városv. Károly 1 frt 50 kr, Fernbach Antal 1 frt 50 kr, Schmausz Endre 1 frt, Virter Károly 1 frt, Karvázy Domokos 50 kr, Horváth Béla IV. oszt. tanuló 1 frt, Eichhorn 80 kr, Radics György 90 kr. Összeg 13 frt 20 kr.

Ifj. Mrava András, helybeli derék szücsiparos, hét-főn esküdött meg Monostorszeghen Kubik Ételka kisasszonnyal.

Sztanojevits Lázár, helybeli igen derék törekvő szerb tanító, január 23-án esti 7 órakor, sorvadásban elhunyt.

Arverés. Schrack Antal 27209 frtra b. ingatl. ápril 15. Ujvidéken.

Az ujvidéki áll. leányiskolához pedellust keresnek. Javaldalma 300 frt és szabad lakás. Pályázati hatánap febr. 28.

A víz védelmi munkálatokról, melyek a pancsovakubini vízvédelmi és belviz-szabályozó társulat folyó évi január 10-ig végeztetett, a Banater Post hiteles forrásból következő érdekes adatokat közöl: 1882. évi október havában végeztetett a munka 63026 kialakított munkarétegen kubikosok által, 3258-an kariatokkal (egyfogatu fuvarokkal) 674-en kétfogatuakkal, 600-an napszámossal, 901-en a vállalat emberei által, 315-en felrakók által, 87-en ácsok által; összesen tehát 64929 kialakított munkarétegen. A munkások közül 546-an távoztak. Uj munkás érkezett 1360. No vemberben végeztetett 96581 kialakított munkarétegen kubikosok által, 4054-en kariatokkal, 2438-an kétfogatuakkal, 2104-en napszámossal által, 932-en a vállalat külön emberei által, 2256-an felrakók által, 110-en ácsok által, összesen 119083 munkarétegen. A munkások közül távoztak 1360; új érkezett 2611. Decemberben végeztetett: 46396 munkarétegen kubikosok által, 4768-an kariatokkal, 1418-an kétfogatuakkal, 3980-an napszámossal, 1181-en a vállalat külön emberei által, 1099-en robotfuvarokkal, 1453-an robotmunkásokkal, 2285-en felrakók által, 196-an ácsok által, 267-en éjjeli munkások által; összesen végeztetett 54305 rétegen a munka. A munkások közül távoztak 3354, új munkás érkezett 1159. 1883. évi januárban végeztetett 5370 rétegen kubikosok által, 2489-en egyfogatuakkal, 312-en kétfogatuakkal, 1396-an napszámossal által, 510-en a vállalat külön emberei által, 1113-an felrakók által, 141-en ácsok által. Összesen 8530 munkarétegen végeztetett a munka. A munkások közül távoztak 276-an, új munkás jött 401. A gátmunkálatok kezdete óta a munkások legnagyobb létszáma a gátakon 4750 volt; a vállalat összesen 12500 embert vitt a gátakra. Most csak védelmi munkálatok végeztetnek, illetőleg intézkedések a vizár ellen.

Kitüntetés. A Bordeauxban rendezett nemzetközi borászati kiállításon 24 kitüntetett magyar kiállító közül Adamovich Sándor ujvidéki bortermelő ürmőse-ért bronzérmét, egyéb boraiért pedig dicséző elismerést nyert.

Beküldetett. A színházban oly nagy a légáramlat, hogy az ember csak egészsége kockázatásával ülhet a földszinten. Ez lehet oka, hogy hiában fűtenek, meleg soha nincsen. Minthogy a napokban a színház még hiányos felszerelésének költségeire jövedelmeznek igerkező táncvigalom lesz, bátorságot veszek magamnak, a színház-részvénytársaság t. igazgató-tanácsát kéri, hogy a földszinti és színpadi ajtókra alkalmas függönyöket beszerezni s ezekkel a jelzett bajon a közönség legdrágább kincse érdekében segíteni szíveskedjék. Egy színházba jár.

Az „Egyetértés“ vasárnapi száma ezt közli: „Bács-Bodrogh megye főispánjának — mint lapunkat értesítik — meghagyta a kormány, hogy alantas közegeivel, t. i. a szolgabírákkal figyelemmel legyen a szenttamási g. kel. lelkész L. K. és a petrovszellói g. kel. lelkész P. P. minden lépéseikre, mert hire van, hogy e két plébános a szerb falukat sorra akarja jární és az omladistákkal egyetemben az új szerb egyházi szervezést és a patriarcha ellen tiltakozó gyűléseket tartani. A két szerb plébános személyleírása nemcsak a szolgabírákkal, hanem a csendőrséggel is közölve van. Ha az illetőket netán valamely községben észrevennék — így szól az utasítás — rögtön erős fedezet mellett Zomborba kísérendők.“ — Határozott információ után állíthatjuk, hogy mindebből egy árva kukk sem igaz. Szerk.

Csonopia község képviselő testülete a t. hó 18-án megtartott rendkívüli közgyűlése alkalmával Deák Szaniszló községi jegyző ur indítványa folytán az országos vörös kereszt egyletre a községi pénztárból egyhangulag 100 frtot; a jégeső és tüzvész károsított báhmonostori lakosok részére pedig 10 frtot utalványozott. Továbbá a helybeli első takarékos és segélyező szövetkezet ugyanaz nap tartott közgyűlésében ugyan-csak Deák Szaniszló ur — mint ezen szövetkezet elnöke — indítványa az országos veres kereszt egylet részére 25 frtot saját pénztárból egyhangulag és lelkesedéssel utalványozott.

Rectificatio: Dr. Radics ismert hazafi és kitünő

egyháziró encyclicájáról becses lapjában megjelent, újvidéki keletü tudósítás rosszakaratü mystificatio, s a „Zasztava“, „Szrpszka Kolo“ és más omladina lapoknak majmolása, melyek az omladina corypheusaival együtt ez iratban megtámadva, teljesen tönkre tették. Radics tudós és jóhírű keleti egyházférfi, ki a magyarhoni szerb egyháznak s a magyar állam ki való támasza, encyclicájában az orosz állam-egyházat és a Miletics-féle egyházautonómiát egyaránt elvetve, a magyarországi szerb egyház autonómiája mellett kel sikra, melyet hazai törvényeink elvben biztosítanak, de melynek keresztültvitelében hiányos és államot, egyházat egyaránt veszélyeztető szabályzatok alkotottak 1868. óta. E kitünő és szakismerettel irt encyclicát saját költségünkön adtuk ki, nem pedig orosz rubelek árán. Fenti sorok közzétételét kérve, hazafii tisztelettel. Dr. Grujics János, a „Szrpszki Narod“ szerkesztője nevében.

Egy fiatal uri ember, aki minden hölgynek kegyében áll, tehát senkit mellőzni nem fog, ha csak nem tévedésből, a következő névsorát adta át a szerb pikniken résztvevő hölgyeknek. Rendezők: Elnök: Jerszovity Jánosné. Bizottsági tagok: Gergurov Mladenné, Bikár Simonné, Bugarszki Miklósné, büfettelné. Sztjokovits Izidorné, Özv. Bikár Pálné, kávénál. Maximovits Szilárdné, Dr. Kronits Istvánné, trafiknál. Dr. Vuits Jánosné, Veszelinovits Jánosné, teánál. Özv. Birvalszki Zákó Maja, Radulovits Szilárdné, Vukicsevits Katinka, Popovits Dusané, cukrászdánál. Kaszirnők: Bikár Zsófia, Özv. Brkits Lázárné, Koszanits Szilárdné, Sztjokovits Gáborné, Borgyoski Katinka, Vuits Pálné, Bikár Jusztina, Krajnovits Katica, Bikár Péterné, Barjaktarovits Emilia, Vuits Arszóné, Bikár Vászóné. Kelner-nők: Krajnovits Danica, Czvetkovits Katica, Bikár Zsófia, Bikár Lenka, Zsigits Mariska, Zsigits Katica, Bikár Zórka, Brkity Nina, Konyovits Lepozava, Vuits Zsófia, Bikár Katinka, Veszelinovits Krunoszlava, Manojlovits Ilona, Sztjokovits Emilia, Gergurov Katinka, Vukicsevits Vjerica, Vukovits Zórka, Rigyicski Izidora, Rigyicski Vjerica, Mulinovits Olga, Palanaeski Zsófia, Bozsits Zsófia. Ezeket kívül a mulatságon részt vettek: Jakobsitsné, dr. Molnár I. Lajosné, dr. Margalits Edéné, Kohut Henrikné, Virter Károlyné, Kovácsfi Kálmánné, Konyovits Sebóné, Veszelinovits Péterné, dr. Pávlovits Simonné, dr. Sztjokovits Péterné, Vuits Etóné, Popovits Alexandra, dr. Ságiné. Jakobsits Karolin k. a., Nagy Irma k. a. (Palánkáról), Rezsnyi Ilona stb. Eddigi tiszta jövedelem 1250 frt.

Almás Csicsáky Agnes, az ottani prépost-plébános kedves unokahuga, 14 éves korában elhunyt.

Baján Szent-Iváni dr. Ivanovits Pál a szegény iparos tanulóknak könyvvél való ellátására 25 frtot, Latinovits János az ifjusági segélyegyletnek 40 frtot ajándékoztak.

Ujvidék legöregebb asszonyát, a 108 éves Böhm Rebeka asszonyt 23-án temették. Egyik öregebb asszonya volt nemcsak a vidéknek, de az egész országnak. A legöregebb emberek is már mint örege emlékeztek csak vissza reá. Nem volt valami erős testalkatu nő, de annál szívósabb, kin ki nem fogott az idő. A ki látta, nem hitte volna többnek mint 70—80 évesnek.

Az ujvidéki zsidó iskola 300 frt, az ujverbázi 150 frt államségélyt kapott.

Baja városnak iparos iskolája jan. 7-én megnyitott; s bele ez ideig 402 tanuló jelentkezett. Ezek 3 előkészítő és 3 első (I.) évfolyamú párhuzamos osztályban nyernekt oktatást. A rajz 2 párhuzamos csoportban tanítatik. Ugyanitt a kereskedelmi iskolában 20 nevendék van. És nálunk? . . . Hogy is mondja csak Pató Pál ur? „Eh! ráérünk arra még!“

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur m. é. december hó 16-án 38997. sz. a. az ujvidéki állami ipar- és kereskedelmi iskola gondnokágába ideiglenes elnökül Molnár György építész, tagokul pedig: Adamovics Sándor terménykereskedő, Dietzgen Imre fűszerkereskedő, Grossinger Károly gyógyszerész, Herger Agoston könyvkereskedő, Koda Döme fűszerkereskedő, Juba Adolf szappangyáros, Károly Ferenc cserepest, Mayer Károly lakatost, Markos Péter kalapost, Weismann Frigyes esztergályost és Zvibach Jakab üvegest nevezte ki.

Sztanakovics Nándor nyugalmazott m. kir. vasuti állományonk e hó 21-én elhunyt Ujvidéken 42 éves korában. Sok jó barát fájlalja elhunytát.

Szombaton, f. évi január 3-án a „Vadászkürt“ nagytermében zártkörű polgári bál tartatik, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja Herczenberger Sándor. Kezdeté 8 órakor. Belépőjegyek ára előre váltva 80 kr., este a báli pénztárnál 1 frt.

Fantusz Izrael ujvidéki zsidó tanító 50 frt államségélyben részesült.

Ó-Becsén a járvány némi pihenés után ismét komolyabb alakban tünt fel, mely Petrovosszellón és Turian majdnem megszünt. Felesleges említenem, hogy ugy a hatóságok, mint a községi és járási orvosok tisztokhoz hívón mindent elkövetnek, a mit emberi erőnek tennie lehetséges. Jutalmazza meg azon öntudat mellett, hogy jót tesznek, még az, kinek figyelmét semmi jó vagy rossz tett ki nem kerüli, és el nem mulasztja ugy a jutalmazást mint a büntetést.

I. alapszabályszerű dal- és táncestély. A zombori kaszinó egyleti dalárda 1883. évi február hó 6-án, húshagyó kedden a „Vadászkürt“ szállóház nagytermében farsangi dal- és táncestélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1) „Bolondok indulója.“ Vig férfikardal Bill Józseftől. Magyar szövegét írta dr. Molnár István Lajos. 2) „Az utolsó Rimóczy, vagy egy VI. osztályu adótszít szomorú, de tanulságos története.“ Humoros elbeszélés. Irta és felolvasta Dekker Gyula ur. 3) „Allat-négyes.“ Komikus férfi-négyesdal zongorakísérettel és bemutató beszéddel. Zenéjét írta Brixner József. Előadja a dalárda 5 álarcos tagja. 4) „A szivdobogás.“ Rezzög, férfikardal zongorakísérettel, Kremser Edéttől. 5) „Nagy farsangi szinfonia.“ Zenei furcaság. Zongorára és tizenkét gyermekhangszerre alkalmazta Chwatal X. Ferenc. 6) „A szerelmes kovácslegény.“ Nagy humoros férfikardal zongora, 4 üllő, dob- és háromszög-kísérettel, Genée Richárdtól. Magyar szövegét írta Zombori Dalár. —

Dekker Gyula és Koratpatfinszky Ernő urak szíves-ségből működnek közre. A szünetek alatt Herczenberger Sándor zenekara játszik. Kezdeté fél 8 órakor. Az előadást tánc követi. Belépőjegyek 80 kr-ával Falcioné Gusztáv ur kereskedésében előre is válthatók. A t. pártoló tagok a tagsági jegy első szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak belépőjegyet. Pártoló tag lehet bárki, ki a folyó évre 2 frt 50 krt fizet a dalárda pénztárába. A pártoló tagok a folyó évben négy, u. n. alapszabályszerű dalestélyre — melyek közül legalább kettő táncvigalommal lesz összekötve — szabad-jeggyel bírnak. Beiratkozni az egylet bármelyik működő tagjánál és az esti pénztárnál is lehet.

Ó-Becsén Missurai Ferdinánd kis gyermeke a járvány áldozatán esett R. I.

Dunaszabályozás. A Duna folyó Radványtól Palánkáig terjedő szakaszán mederfölvételi tanulmányokat tétetni rendelt a kormány oly célból, hogy az egész Duna szabályozási tervet együttesen megállapítható legyen. Dévénytől Radványig e tanulmányok már a mult év folyamán megtették és most összegyűjtve a közmunka és közlekedésügyi m. kir. ministerium műszaki osztályában feldolgozás alatt állanak. A radvány-palánkai folyamszakaszon e tanulmányok — mint illetékes helyről értesülünk — a tavasszal fognak megkezdetni és erre nézve az illető mérnöki hivatalok már el is láttattak a szükséges műszaki felszerelésekkel.

A zombori polgári kaszinó-egylet rendes közgyűlését vasárnap délelőtt Schmausz Endre elnök vezetése és mintegy 70 tag részvétele mellett tartotta meg. Az elnöki jelentés majdnem kizárólag a mult évi építkezés és az egyesület anyagi viszonyai ismertetésére szorított, mint oly tárgyakra, melyek a házvétel folytán az igazgató közegek tevékenységét s a tagok érdeklődését a lefolyt évben leginkább vették igénybe. Elismeréssel emlékszik meg a jelentés Schaffner József ur áldozatkészségéről, ki tizezer forintnyi olesó kölcsön felajánlásával lehetővé tette a ház megvételét, továbbá azon dicséretes lelkesedésről, mellyel az építés költségeinek előteremtése végett harminckilencen lettek 100; 100 frt tagdíjjal az egyesület alapító tagjaivá. Ezenkívül egyes tagok más más irányban szíveségből teljesített szolgáltatásokkal könnyítették az építkezéssel járó terheket, és pedig: Dötzer Ferenc építőmester az új épületszárny tervezését és költségvetését díj nélkül készítette és az építésre szíveségből ügyelt fel. Thim József 3000 db cserépszindelyt, Lippert József 20 frtot, Spitzer Bernát 2 db aranyat ajándékoztak, Seitzrich Károly több vasmunkát ingyen végzett, többen pedig földhordásra kocsijukat engedték át. Számosan új rendes tagok gyűjtésében buzgólkodtak, minek eredménye az volt, hogy a rendes tagok száma a második félévben 144 ről 236-ra szaporodott. Így volt elérhető azon kelvező helyzet, melynélfogva a 6279 frt 75 kr-ra rugó építési költségből hiányzott összeg pótlására, továbbá az 575 frtot kitevő felszerelési és némely folyó kiadás fűdőzésére csak 1600 frt kölcsön igénybe vétele vált szükségessé. Az egylet alapvagyonra ma legalább 6679 frt 75 kr. értéket képvisel s a mult évihez képest megkétszereződött. A folyó évre megállapított költségvetés szerint az összesen 11,600 frtra rugó adóságból legalább is 690 frt töke lesz törleszthető. Megjegyzendő, hogy a költségvetésben csak 200 rendes tag díja van számításba véve, de a folyó évben a rendes tagok száma már is 229, kik 6 frt évi tagdíj fizetésére vannak kötelezve. A közgyűlés legfontosabb tárgyát az alapszabályok módosítása képezte. E részben említésre méltó, hogy az alapító tagsági jogok az alapítóról még egy jogutódjára is átszállanak, továbbá, hogy a husz választmányitag fele az alapítók közül választandó és végre, hogy a legfelső tanintézetek hallgatói a rendes tagokra nézve megállapított tagdíj felének lefizetése mellett lehetnek az egyesület rendes tagjai. A tisztviselők és választmányi tagok választása a következő eredménnyel ment végre: elnök lett (most már harmad ízben) Schmausz Endre alispán, alelnök: Husveth Istv., igazgató: Frenly Mihály, aligazgató: Valter Nándor, jegyző: Bieber Gyula, ügyész: Pribil Ernő, pénztáros: Heindlhofer Róbert. Választmányi tagok: Blumenthal Lajos, Esztergany Károly, Fejér Gyula, Fernbach Antal, Gerlich János, Gertinger Gusztáv Adolf, Gottlieb Márton, Göszl Károly, dr. Hävel József, Lang Flórián, Odry János, Radics György, Raisz Sándor, Roheim Sándor, Schaffner József, Szakácsy Ferenc, Tarczy Mór, Tarnoveczky Szilárd, Thum Vince és Vuits A. Miklós.

A színház e heti műsorát a szinigazgatók és az általuk felkért műpártoló urak következőleg állapították meg: ma kedden „A Rantzauk“ szerdán „Niniss“, pénteken (bizonytalan) szombaton „Boccaccio“ operett. A harmadik bérlet folyamára a következő jó darabok vannak kitűzve: „Odetta“, színmű Sardontól, „A bagdadi hercegnő“ színmű Dumastól, „Pry Pál“ angol vígjáték, „Hadjárat a bekében“ vígjáték Mosertől, „A játékony nők“ vígjáték L'Arrongetól, „Melinda“ vígjáték Schweitzertől, „Budapest“ vígjáték Schweitzertől, „Az ibolyafaló“ vígjáték Mosertől, „Liliomfi“ énekes vígjáték Szigligetitől, „Boccaccio“ operett Suppétól, „Lili“ énekes vígjáték Hennequintól, „A furcsa háború“ vígjáték Strausstól, stb. A szinigazgatók ezenkívül még tíz jó darab címét közölték a műpártoló urakkal, melyeket lehetőleg szintén a harmadik bérlet ideje alatt fognak előadni. A műpártoló urak a következő darabok beszerzését és színre hozatalát sürgetik: „Egy eszesé thea“, „Egyetlen leány“, „Barátságból“, „Báli köpeny“, „Stomfay család“, „Tricoche és Cacolet“ b hozat, „Ahol unatkozni“, „A könyvtárnok“ Mosertől, „A nők az alkotmányban“, „A szerelmes levél“ Trifkovicstól, „Dunanan apó“, „Kisasszony feleségem“ és „Kapitány-kisasszony“ operettek.

Szabadkai hírek. Dr. Sziklai Samu ügyvédi irodát nyitott. Ugyanitt február 4-én lesz a bűnyök nagy prelója, 5-én vivő estély. — Rác Vilmos, az egyesült ipartársulat buzgó elnöke, elfoglaltsága miatt állásáról leköszönt.

Egy kárlátó és előzményei.

Tetszik tudni, mi az a kárlátó? Olyan valami, mint a fülifoglalás.

Hanem a hétfői, mely a Csitaonica termeiben folyt le, csak névleg volt kárlátó.

Ujra lukullusi teríték, rogyásig tele asztalok, padlórengető jókedv, közmondásos vendéglátás, gyűjtő zene, zavarba ejtő előzékenység, büvös női szolgálát, önmagukat föllumuló ételek, nektárszerű italok, kő morzsoló tánc, bakchusi ének, feneketlen bőkezűség. . .

Ez volt a kárlátó.
Ez volt a romja egy oly páratlanul sikerült mulatságnak, mely macskanyoszörös (katzenjammeres) óráinkban a halandóság emésztő tudatát zavarta föl a földi paradicsom dermesztő fagyául.

Ilyen romok miféle épületre vallanak?
Látjuk a Psammetichok felhőszagló gúláit; Thebae romjai álomszerű merengésben ejtik ámulatos lélekzetünket; a rhodusi kolossz csomka vázagigászi alkotókat bámulat meg velünk.

Aki valaha életében mulatott négyszázad magával; aki tud és szeret elfeledkezni porhüvelnyi semmiségéről ott ahol a földi élet mulandóságát megtagadó szaliari kedvroham tombol: az — ne mondjunk sokat — egy évtizedig nem feledi el a szerb Csitaonica házi lakomáját.

A demokracia praktikus bemutatása; a korlátokat nem ismerő közlekenység; a szeb típusnak kozmopolitikus humanitása; az összhangos indulat kéjes tombolása; az a magát túlhatásaiban is mérséklő lángkedély: legalább előttem se néptünet, se közörm, se jubileum, se semmiféle néven nevezendő földi vigalom alakjában még eddig és így nem jelentkezett egyhamar.

Nyole óra múlt. Kuriak Gyurka belefújta a szerb vért felgyűjtő kolónak villamszikkáját piroskék köpönyeges bárnybőrébe; a kolovogya átölelt két darázskaresű nődereket.

Es mint a lavina, mely Csiborasszó ormáról diónagyságban indul le, de pillanatok mulva erdőket söprő világhatalomra tömörül: percek után nagy körré kerekült ki az eredetileg három szemű lánccs és művészi toporzékolással bilincselte magára a csodáló szemeket.

Sándorék se lógatták a lábukat hiába. Rázenditettek a huszonnyeg órára készült máglyán — nekik az lehetett — szivesnél szivesebb nótákat, mint a zátonyra eselő szirén; mint a köveket fal rendjébe bűvölő Orfeusz valaha. A csárdás például csak másfél óráig tartott. . . .

A lejtő sűrűletbe csalogatott inak, még a fűtött folyosón föl, az emeletbe is önfelédten folytatták villitancukat s a női szivesség áldásszarujából pazarul elárasztott asztalokig rezegtek. Amit szem szépet, kellemest, izléset öhajthat; szájj megkívánhat; éhes katoná megálmodhat: mind ott állt kínálkozva, mint Nilus partján a hét kövér bika.

A cserkeszbáju hölgyek szolgálata, hűtő és hevítő tekintete, vérrokoni vendégszeretete, örökmozdonyi sürgése: messze túlmegadta az embert azon a föjtő mindennapiság körén, mely a ma miatt a holnapon sopánkodik.

Éjfél tájban Vukicsévits Péter, az olvasó egylet népszerű elnöke, serlegelt ragadva, felkészült meggyékn és városunk méltóságos főispánját, aki nyomban sokatmondó hangsullal és mesteri alkalmassággal emelt a kulturáló egylet gyarapodására poharat.

Dr. Sztokovits Péter, megemlékezvén a megyét lakó sokajkuakról, de legkivált a szerbekről, akik épen a magyartól tanulják nyelvüket és szokásaikat így szeretni: azon jó viszony örökvoltára köszöntött, mely a szerbek és magyarok közül minden korlátot fölégetve a testvéri ragaszkodás lángjaival, csak a közhaza iránti szeretet fokában keressen versenyzést. Mind a három köszöntőt zsviokkal vegyülő lelkes éljenek zarták be és olyan szives mosolyokkal kísért poháreségés, mely egyttal hajnali harangszava lón a kedélyes szónoklatok árjának.

Uj éjszaka kellene részletezésükhöz. Nagyjából: Gruics tanító a vendégekre köszöntött; tárgyába melegült arcán tükrözött a lelkét ellepő szivesség s gízasi karjait ölelésre tárta, hogy szellemileg keblére öleljen mindenkit, aki a társadalmi téren keres, politikai huzavonáink közül egértutat. Meunydörgő helyeslése haltak bele végzavai.

Maximovits Koszta a jelenlevő Dimits basahidi alesperes-lelkészre, mint reménye szerinti zombori prótóra emelte serlegét.

Karvázy Domonkos historiai tájékozottsággal emelte ki a magyar-szerb történelem azon párhuzamos pontjait, melyek szerint a két nép közötti ideális kapcsolatot egy halni tanító szvenvedelyben, a szabadság imáadásában találhatni.

Dr. Drakulics Pál a nemzetiségek jó viszonyát megyszerte elősegítő alispánra, ez — nem tudni: meghatóbban-e vagy meghatóttabban — a magyar-szerb társadalmi érintkezések állandóságára; majd Dimics alesperes hazafias lendületű bevezetés után az est legnépszerűbb ünnepléjeire, a nőkre mondott szép magvas és köztetszetős áldomást. Gruics a katonaság jelenlevő tagjait s annak közösen nagyrabecült magasztos békeóri hivatását emelte ki. Schadek órnagy felvillanyozottan a haza népeinek jó egyetértésére s ennek órangyalaira a hölgyekre; dr. Margalits Ede az egylet elnökére mondott szellemes fordulatoktól pezsgő toasztot.

Ezután már telefonhálójával se volt az ember képes az árrá duzzadt jókedv csapongó nyilatkozatait figyelemmel kísérni. Még a mindeneket tulkiáltó Gruicsét hallottuk a sajtóra s e lap szerkesztőjére, mit utóbbi annak hangsúlyozásával köszönt meg, hogy a magyar-szerb népek kölcsönös bizalmas érintkezése: az egyetlen mód volna az innen is túl is táplált alaptalan balvélemények kivesztésére s a társadalmi válaszfalak végleges lebombázására.

Hát a vége? A vége? . . . a vége? . . .
Oh az még nincs és amint a gátszakító hangulat sejteti, nem is lesz egyhamarjában. A kárlátó hullámos kedélyességgel folyik vasárnap este éjfélok és ha ebből kell következtetni a végére, akkor messze lesz az még, messze nagyon. A kedv most is olyan

ruganyos — mit mondjak már nó? — mint Bismark irálya.

Aki nem látta azokat a vakító fényvel világított termeket, amint úsztak falaik a sok káprázatos csillár ragyogásában és a bárszonyos szönyegek mozaikszzerű délibábos redőiben: az nem látta Itália természetes bájait, egy földel alá becsomaszolva és csalódásig meghamisítva. Pedig helyi ipar: Goeser városi kertész remek munkája volt a sok művirág.

Nem illik ide az a prózai megemlékezés, hogy az ételek mind egy szálíg kifogástalanok voltak; de már azt mint — sajna! — szakértő mondhatom, hogy örökkémiséző barát lennék, ha mindig olyan bort öntenének a kelyhembe, amilyeneket ott gyöngyöztettek.

Es itt helyén van megjegyezni, hogy egészen jogosulatlan az a balvélemény, mintha a jótékony célra tülhajtották volna az árakat. Vendégben se kapni semmit olcsóbban; talán inkább drágábban, de minden esetr: rosszabbul.

Lejtek a rendezés körül fáradozott hölgyek és urak egy közmvelődési cél támogatásából nemes szívükben érzett boldog tudatban bőséges jutalmukat. Fokozta ezt az a körülmény, hogy büvös ügyességük nem maradt titok, mert századmagammal voltam ott magyar, még pedig csupa válogatott közönséggel. Es mi még az irigység örögi inceselkedése ellen is hirdetjük ország-világnak: hogy a szerbek oly mintalakomát rendeztek, a melyik ha örökké tart, hát Mohamednek, igért húrjai dacára, egy hive se volna, mert az egész világ beiratkoznék csitaonica tagnak.

Ada, 1883. január hó.

A tanítói nyugdíjakról.

Mint mindennek, úgy a tanítói pályának is vannak örömei, bár nem hiányzanak terhei és kellemetlen-ségei sem. Most azonban nem ezekről, mint inkább a cimben kitett tanítói nyugdíjakról, főleg a lefizetések-ről és a törvényben gyökerezett, a nyugdíjazandókra nézve hasznos utasításokról óhajtunk megemlékezni.

Nem mintha bivatottnak érezném magamat a tanítói nyugdíjra vonatkozó tárgyban valami döntő véleményvel föllépni, nem, mert az országos tanítói, valamint a kalocsafőegyházmegyei kántortanítói nyugdíjszabályok tökéletesen megfelelnek a mi érdekeinknek. Hisz ezeket a lángbuzgalmu honatyák, magyar egyházunk hazafias lelki főpásztorai, áldást árasztó törekvéssel alapítani kegyeskedtek.

Ezen elévülhetlen tisztos örökség az elagott, munkaképtelen, népes családú, hivatásos tanítók, valamint özvegyeik és árvák javára létesített, hogy az anyagi gondoktól őket némileg megszabadítván, a családok, oktatói kötelességüket annál nagyobb odaadással teljesíthessék.

Midőn az érdemek és jöttek előtt ezennel tisztelettel meghajlunk, kérjük egyszersmind a megyei tanhatóságot, hogy az évi lefizetések körüli baleljárás, mint már-már türhetlen állapot beszüntetné, és a mostani boszantó, nem ritkán a nyugdíjazandókra nézve könnyen káros következményűvé válható befizetési rendszer, egy ujabbal és jobbal, például az alapszabályok, utasításokban érintett „igazolól könyvecske” vagy ív kiadásával váltatnék fel; mint hogy némely községben az illetőknek van is, nincs is nyugtájuk a befizetett díjakról.

A kalocsafőegyházmegyei nyugdíjintézetek tagiletmények befizetéséről nem szólnak, minthogy ezek a legalkalmasabb időben, az őszi tanítói tanácskozományok alkalmával történnék. A nyugdíjintézetekbe, (legyen az országos, egyházhatósági, felekezeti, községi, vagy tanítói magán nyugdíjintézet) való önkéntes belépés az előrelátó, józan gondolkozásu tanítónak elmaradhatlan kötelessége. A tagsági díjak ezek által örömmel fizettetnek, teheti ezt mindegyik anélkül, hogy azt a család megérezné. Még is csodálatos dolog, hogy például a kalocsai nyugdíjintézetnek sokan ma sem tagjai; egy oly jótékonycélú intézetnek, mely majdan akkor nyujt támogatást, midőn az apának és anyának kötelmei sűrűn lépnek előtérbe, egyéb körülmények sem hagyják még a szerzés és megtakarítás elvénél fogva sem vagyonszássá lenni és a tanítás és nevelés nehéz munkája vagy a sors vagy a természetes aggság következtében hagyatlanul kell.

Hol helyben van adóhivatal, ott az országos tanítói nyugdíj-illeték befizetése nem jár nehézséggel, de ahol nincs, ott tudják, hogy különféle időben, különféle módon történik a befizetés; különféle községi vagy adóvégrehajtói hivatal által szedetnek be, vagy ami szegény, foglaltatnak le a díjak. Ezt nevezük bal eljárásnak, ennek helyébe kérünk „jobb eljárást.”

Nézetünk szerint az év közepe, július hó első napja volna a legalkalmasabb, de meghatározott napja az 5 ftt befizetésnek, amidőn a havi vagy negyedévi fizetés felvételekor a közpénztárnok ideiglenesen nyugtatná, míg az igazolványokban az illető adóhivatal által, az első befizetéstől az utolsóig a befizetett díjak nem nyugtáztatnak. Tartozzék a községi pénztárnok az igazoló ívet július hó elsején az adó beszállításakor az adóhivatalhoz nyugtázás végett bevinni, vissza hozni és az illetőknek átadni.

Utasítás,* kiadatott a vallás és közoktatásügyi m. kir. min. 1879. dec. 11-én 35111. sz. a. kelt rendeletéből.

1. A tanítók nyugdíjazása, sürgős intézkedést nem szükségél rendkívüli esetek kivételével, mindig az iskolai év zártával lévén foganatosítandó.

2. A tanítók, azok özvegyeinek és árváinak nyugdíjazása, illetve segély- és gyámpénz iránti folyamodványai, mindenkor az illető tanfelügyelőhöz nyujtandók be, s következő okmányokkal szerelendők fel:

- a) a tanítók keresztlevele;
- b) a tanítói pályán töltött összes szolgálatát, a megfelelő időrendben pontosan és hitelesen előtűntető szolgálati okmányok;
- c) az országos tanítói nyugdíj és gyámalap javára kitett díjak pontos megfizetéséről szóló adóhivatali nyugta, vagy jövőben a tanítók fizetésére küldendő „Igazoló ív,” melyben a teljesített fizetés igazolatik;
- d) oly tanítók, kik a tanítói nyugdíj törv. 44 §.

* Kivonat a tanfelügyelői körrendeletből.

alján az 1870. év előtti szolgálatok után az állam vagy országos tanítói nyugdíjalapon kívül, a régebben fenállott kormányrendeletek, gyakorlat, vagy valamely egyházi, községi szabályzat, avagy magán szerződés értelmében, más alap vagy község, avagy testülettel szemben végellátásuk tekintetben igényt formálhatnak ezen igényük érvényesítésére vonatkozó okmányt, legyen az szerződés, alapszabály, gyakorlatra vagy szabályra vonatkozó okmány;

e) a d) pont alatti esetben a szolgálat utolsó évében élvezett tisztán tanítói állomása utáni járandóságáról szóló díjlevél;

f) a netán terménybeli járandóságoknak a legközelebb mult 10 évi átlag szerint számított pénzértékének hiteles kimutatása.

Özvegynek, ezeken kívül:

g) a férj elhunytáról szóló anyakönyvi kivonat;

h) az özvegy és a netán hátramaradt árvák keresztlevele;

i) házassági anyakönyvi kivonat, továbbá:

j) a férj haláláig való együttléteiről szóló lelkési bizonyítvány;

k) végre, ha együtt nem éltek, hiteles alakban kimutatandó, hogy az elválásra melyik fél szolgáltatott okot.

Az árvák gyámpénz iránti folyamodványaihoz:

a) a szülők elhunytáról szóló anyakönyvi kivonat;

b) az árvák keresztlevele, melyben a törvényes születés kiűntetendő;

c) az országos tanítói nyugdíjintézetbe felvett szülő vagy szülők által teljesített fizetéséről szóló nyugták vagy „Igazoló ív.”

d) ha az árva az orsz. tan. nyugdíjalapon kívül máshonnan is tart segélyre igényt, ezen igényének megállapítására vonatkozó okmány;

e) annak igazolása, hogy az illető árva nem részesül-e akár állami, akár egyházi közsegélyben, ösztöndíjban, vagy nincs-e valamely nevelőintézetbe felvéve;

f) egészen szülotlen árvák folyamodványaihoz a felsoroltakon kívül még a törvényes gyámot igazoló hatósági bizonylat is melléklendő. sat.

A köztörvényhatóság által hozandó első fokú határozatok alkalmával az 1875. évi 32. t. c. 44. §-a által törvényerőre emelt következő régebbi szabályrendeletek szolgálnak zsinórmértékül, jelesen:

a) „Ratio educationis publicae” 1733 febr.

b) az 1824. évi július hónapban 7644. sz. a. kelt s 18542. helytartótanácsi számmal intézményezett udvari rendelet, és végre:

c) az 1845. évi 25224. helytartótanácsi szám alatt Magyarország elemi tanodái részére kiadott szabályrendelet 71 §-a. stb.

A törvényhatóságok régebben úgy, mint ujabban, különféle humanisticus törvények és rendeletek által részint a tanítók, az igen korlátolt jövedelmi állás: anyagi helyzetének javítását, részint a szolgálatteljesíténeknél, esetleg özvegyeinek és árváinak biztosítását célozták és célozzák. Ilyen még az említettekben kívül az 1836-iki urbéri törvény, legelő elkülönítés, legelőosztás alkalmával a legeltetési jogcímen legelő illetményt, egy szinte az 1856-ik ápril hónapban megjelent kormányrendelet tagosításkor bizonyos földmennyiséget kiadni rendel a népiskolai tanítónak.

Ezen közleményemben óhajtásom rövid foglalatja az, hogy szükség esetén a községekkel és iskolaszékekkel közölt mely rendeletek, törvények és utasítások vétessenek elő a kevésbé tájékozott tanítók által; s hogy ezeknek olvasásán a még nem tagoknak komoly eszméletre vonza lelkeiket, ép úgy, miként az ifjaknak egy aggság miatt roskadozó alak látásán.

Éridit.

Felső-bácskai levelek.

XIV.

Zenta-vidéke, 1883. január hó.

(Farsangi pletyka. — A ménkő. — „Irodalom-pártoló egylet” — Zentán. — Tarka hírek.)

Kurta farsang, — kevés tánc; ezt lehet ideifarsangunkra mondani. Mindössze is 3 nyilvános táncvígalmunk volt e rövid carnevalban, és pedig: az „Athletikai clubb”, a „tűzoltó” és az „ipar” bál. Amde az „Athletikai” bálja maga föltér egy egész farsanggal. Különösen pedig tolett dolgában. . . . Hogy is ne! mikor hölgyeink némelyike ez estélyre a sok dísznek való arany-cafrangot per „express” rendelte a fővárosi divattermekből. Sőt — a mint a mindentudó, gonosz nyelvek kipécézték — akadt egy fiatal férj, ki rendes toalett-utatót tett Szabadka, Szeged és Budapestre, csakhogy a menyecske vadonuj divatú ruhában jelenhessék meg a „nóbel bál”-on. Es hála nekéd ó aranyhimes, selyembelésű „papucs”! — az „athletikai clubb bál”-ján — miképen a verebek csiripolták — csakugyan legszebb volt a — RAMLAK(I)-né — ruhája.

Oh papucs! . . . édes, drága, jó (?) papucs! . . .

Azt szokták mondani:

„Usalán közé nem igen út a ménkő!”

Bizony pedig Zentán aligha közé nem ütött.

A nagyvendéglő kormos ebédleje rég hallott oly éktelen zsvajt, mint Izrael fiai közül csaptak az érdekeltek akkor, mikor t. i. az a bizonyos „sürgöny” megjött Budapestre, melyben tudtára adatott a „Zenta-vidéki takarékpénztár”-nak, hogy: oda a — hitel.

De hát azt a rongyos 1500 frtnyi folyó számlájú „betét”-et miért is nem bírta e virágzó (?) pénztintézet 6—8 nap alatt az illető kereskedőnek kiűntetni?

Miért hagyott e miatt oly nagy lármát csapni? Talán bizony amerikai-féle — reklam volt az egész pénzzavar?

Financbárónk, a v—s B—a azt beszéli, hogy ez a kis vizsgálat a „Zentav. tkpntzart” valóságos Phönix madárrá tette.

Vannak sokan, kik nem hisznek a börziánereknek.

*

Micsoda? „Irodalom-pártoló egylet” — Zentán?!

Az bizony, kedves György Aladár uram! még pedig — milyen. Jönnél csak hozzánk, tudom Istenem ámulnál-bámulnál rajta.

állam
ebben
vala-
szer-
testü-
ormál-
nyant,
y sza-
év-
ndósa-
legkü-
rtéke-
onati;
k ke-
lel-
kban
gálta-
oz:
onati;
ényes
elvelt
nyug-
kivül
yének
n ré-
öz
e fel-
hoz a
szóló
u ha-
a ál-
yren-
kelt
t ud-
szám
szá-
bban,
által
állás:
kép-
osita-
teken
mités,
egelő
meg-
meny-
alattja
szó-
asita-
lalt;
ko-
az if-
riú.
hó.
Zen-
i far-
nevi-
thle-
e az
ggal.
s ne!
sznek
árosi
nosz
endes
estre,
elen-
rany-
clubb
gyan

Hogy is keletkezett csak ez az „egylet“?
Hát: Városunk egyházi családjának, pl. a többek közül: Weisz, Blum, Grün, Fleisch, Pinkász, Hercfeld, Strausz, Diamantstein stb., stb. ifjabb sarj-
dékai elhatározták, hogy: tekintve korunk haladását, maguk között egy „Irodalom-pártoló egylet“-et alakítanak, részben a magyar-irodalom, részben s kiválóan önmaguk művelődése tekintetéből. A megbeszélést követve a tett és ma napság már mindannyian prenume-
ransai a „Zombor és Vidék“-nek.
„Nacéró jerekek!“ — dicsérné (ha tudná) e szen-
sációs eseményt Seiffensteiner Solomon — a „Borszem Jankó“-ban.

Tyhű! százerezer koszorúnak való veres és fokhagyma zöldje! majd el is felejtém megújulást, mikép az „Irodalom-pártoló egylet“ ezen, a mindennemű hencsértől ment (?), a csupa tiszta hazafiság (??), az irodalom példányosítás (???) méltóságából származó egy-
sületet, nagyban istápolja a zentai „egyesült ellenzék“ is, kiváltképpen pedig, istápolja az „egylet“-et az „ellenzék“, egyik universalis példányképe (ki a magyar hírlap irodalom iránt melegen érző buzgóságtól áthatva (??!), az egyletnek egyuttal tiszteletbeli „főfőfő“-a és „lapkihordó“-ja is): a mi „Vasárnap Jóska“ — táblalíránk.

Csak hiába: rokonlelkek találkoznak.

Városunk egyik tüzesvérű don Juan-ja a múlt évek valamelyik sötét leple alatt az ő szíve-választottját, a „mosogató kisasszony“-t megakartta látogatni, s mert ehez más út nem volt, kivágta gyémánttal az ablak üveg-tábláját. Hanem megjárta; mert a háziak elcsípték, s Dulcinája helyett — a csendőrök karjai közé zárták.

Ilyen a sors: Ámor-terem helyett — börtön.

Ujjonnan szervezett ipariskolánkat e hó 11-én ün-
nepélyesen megnyitottuk, s azóta abban az előadások rendszeresen folytattatnak is.

Kérdés azonban: vajjon ez évre van-e a városnak reménye a szükséges állami segínyt megkaphatni, mert bizony e nélkül a mily szépen megnyitottuk az ipariskolát, ép oly könnyen be is fogjuk zárni.

A városnak az évi jövedelmén fölül ez évre mind-
össze 700 forintja maradt volna, de e csekélység is már egészen meg van spekelve több rendbeli kiadási cikkekk.

Hej járás! járás! de sok szent ügy . . .

Az ó-kánizsai „bíró-pálca“, jogtalan használat miatt, hiv. vizsgálat tárgya lesz.

Nem fog ártani az „óh nép!“ választotta bíró uramat figyelmeztetni, hogy a népet botoztatni mai napság a mily embertelen, ép oly törvény-ellenes dolog is.

Veritas.

Ujvideken, 1883. jan. 25.

„Befújta az utat a hó!“ Csakugyan valahára ha-
vat kaptunk s így még a városunkba vezető országuta-
kat is a hó elepte. Most elszigetelve vagyunk a vilá-
gól. A Dunán annyira megindult a jégfolyam, hogy a péterváradiak sem hozzák át nem jöhetnek, sem pe-
diglen mi nem látogathatjuk meg őket. Legcélszerűbb
volna valami pneumatikus közlekedési eszközt kikom-
ponálni, — mint pl. a hidépítkezéseknél a vasuti mér-
nökök egy repülő hidat rögtönöztek. Ezen új (a japá-
nokra emlékeztető) vívmány abban áll, hogy az ujvi-
déli parton beváltak egy hosszú erős gerendarudat
melynek végére erős vastag kötél akasztódott, — ter-
mészetesen, hogy ezen kötél olyan hosszú mint a mi-
lyen széles a Duna, mert különben nem bírták volna
áthuzni és a kötél második végét, a pétervárad-alagut
előtt lévő vasuti hidtorkolatra erősíteni. Ezen hosszú
kötél azután van a közlekedés, de nem ám kötél-
táncos módjára, hanem egy széles kosár van rá akasztva
melyben 2 ember elfér, ezek azután a kosárban ülve,
épen úgy jutnak át Péterváradra, mint az ember kom-
pán juthatna át.

Hogy mikor nyílik majd meg nálunk a várva várt
vasuti közlekedés, azt az Isten tudja, előbb azt mon-
dták, hogy 15-én, majd 20-án, majd 25-én járt itta a múlt
hétén az egyeztető bizottság, mely mintegy 20 tagból
állott, kik mindegyike nagy tudós arcot vágva végig
ment az utcán, de azért a vasut mégsem adatik át a
a közlekedésnek.

„Carneval“ herceg nagy hódoltnak örvend. Volt
már kereskedelmi, növegyleti, lövészbál, holnap a szerb
gymnásiumi tanuló ifjúság beszedése leendő; küszöbön
van a népolvasóköri u. n. magyarbál, parasztbál, al-
tisztibál stb. tudja Isten hány meg hány bál. Tegnap
Bachmann rendőrbiztos ur a fekete kádárhoz címzett
vendéglőben polgári bált rendezett, mely kitünően si-
került, a vendégek fesztelenül mulattak kiválóan ki-
radtig.

A közelkedő nagy bójtben két élvezetes este van
kilátásban. U. i. műkedvelői előadás lesz február kö-
zepe táján: színpadra jó „Tricocoe és Cacolet“ című 5
felvonásos bohózat. Március elején az ujvidéki dalárda
egy nagy operettét fog előadni.

Egy „egyházi zene egylet“-nek szervezésén fára-
dozik Petrik Ferenc ur, mint az ujvidéki dalárda kar-
nagya. Ezen egylet célja leendő az egyházi zenét mely
mi nálunk nagyon silány lábon áll, ápolni és fejlesz-
teni, hogy ünnepnapokon ezen egylet tagjai philhar-
monikus módon énekeljen és zenével hozzájáruljanak az I-
steni tisztelet emeléséhez.

3. 1.

Színház.

Hétfőn két kis vigjáték került színre. Elsőnek
„Az elkényeztetett férj.“ Tarján Erzsébet különféle mes
terkelt kedélyállapotokat feltűntető nehéz szerepében
remekelt és sok tapsot kapott. Berki határozottan roz-
szul, színtelenül adta férjét. A második darabban, Ro-
sen „Piroska és Boriska“ című két felvonásos vigjáté-
kában semmi szellem, semmi leleményesség s így jó
előadásban sem tetszhetett. Rosen darabjait általában
bátran le lehetne venni a műsorról.

Kedden Halmi Etel, Kolozsváriné és Nyilvai Irma
megbetegedése miatt nem volt előadás.

Szerdán Váradi Antal „Iskarioth“ tragédiájának
előadásával a csekély számú közönség várakozáson fe-
lül meg volt elégedve. A kötött beszéd szavalása áta-
lában jól sikerült. A címszerepet Berki játszotta. Alakja
festői volt. Jó játéka hatását csökkentette, hogy kitö-
rései néhol túlzottak és nem mindig helyén valók vol-
tak. Tarján Erzsébet, mint Magdolna, nem fejtett ki
elég drámai erőt. Több hűvös előnyére lett volna játé-
kának. Sziklaytól (Annás, főpap) többet vártunk. Kiss
Sándor maszkiájával nagyon szépet, de mint János
apostol túlságos fiatal mutatott. Merész tartása ezuttal
megfelelt szerepének. Kellemes hangú, értelmes szava-
lása meglepő volt.

Csütörtökön kevés hallgató előtt a „Szuzsi ur
keservei“-t játszották. Az előadás főhibája a nem eléggé
élénk és gyors beszéd volt. E tekintetben dicséretes
kivételt képezett Kiss Sándor (Szelhazy), ki jól tud a
szóval bánni. Szuzsi urat Dobó igen jól alakította és
gondosan játszotta. Bodor Etel (Klára) megálta hely-
tét. Ujvárosi (Bankosi) túlságos kopottan volt öltözve,
modorosan tipegett-tapogott. Különben mulattatóan
játszott.

Pénteken a helybeli főgymnasium szegény tanu-
lóiit segítő egylet javára Vidor Pál „Vörös sapka“ című
népszínművét adták új szereposztással. A színház egy
harmad részben üres volt, amit nem dicsekvésből mon-
dunk. A szereplők gondos tanulmányra valló kerekded-
séggel, összevágón játszottak egytől egyig. A zene
Halmi Etel dalait fülsértőleg hamisan kísérte. A darab
végén eljett csárdás igen szép, festői képet nyújtott.

— r — a. Szombaton ismét népszínművet adtak, a régi jó
„Szökött katoná“-t. Az előadás a gyöngébbek
közül való volt. Tiszta a szökött katonát elég jól
játszotta, de arról nem tehet, hogy népdalokat nem
tud énekelni. A börtönbeli kettős borzasztó volt. Az
ennekvar botrányosan működött.

Vasárnap harmadszor vették elő az „Ibolyka“
című szerencsétlen „operett“-t. Jótállunk érte, hogy
nem csinál többé telt házat. Ez este is kevesen hall-
gatták már, míg más jó operette, ha mindjárt nem is
új, többeket vonzana. Halmi Etel (Ibolyka) néhol tü-
rhetlenül hamisan énekelt. A többi énekes jobb ügyhöz
mélto sikerrel tette meg kötelességét. A második fel-
vonásbeli komoly szerelmi jelenet komikus képtelensé-
gét Halmi Etel és Nyiregyházi érzés nélküli játéka
még kiállhatlanabbá tette.

Hasznos tudni valók.

Vízátatlan kenőcs a lábbelihez úgy készül, hogy
lemérünk 65 gr. kautsukot s azt forró vízben meg-
lágyítván apróra vágadjuk; most lemérünk 100 gramm
disznósírt s 100 gramm halzsírt. Mind a három anya-
got vasfazékba tesszük s két centiméter vastagon ho-
mokkal behintett vaskályhán vagy takaréki tűzhelyen
addig melegítjük keverés közben, míg az egész keverék
egyművé nem olvadt föl. Ezután a meghűlt kenőcs-
cel a lábbelikek kefe segítségével bemázolhatjuk s a
víz nem fog azokba hatolni.

Hogy lehet a borseprőt a kistermelőnek legjobban
értékesíteni? Bármint olvassa is a kistermelő a szak-
könyvek- és szaklapokban, hogy a borseprőtől mit
mindent lehet csinálni, s bármily sokoldalú is annak
kihasználási módja; mégis alig hisszük, hogy kifizetné
magát a kisgazdánál a borseprőnek egyéb értékesítési
módja, mint a seprő kisajtolása s a száraz seprőnek
minél gyorsabban eszközözendő eladása. Mert hogy a
seprőtől a kistermelő, borkövet, borkősavat borolajat
stb. állíthasson elő, ahhoz annyi eszköz és készülék
lenne szükséges, a melyhez legalább 4-500 akó seprő
kellene, hogy az a készülékekbe fektetett tőke kama-
taít megkaphassa. A kisajtott seprő megvételére pedig
elég vevő van, ugy hazánkban, mint a külföldön is;
nem nehéz tehát rajta tudni.

NYILTTÉR.*

Tekintetes szerkesztő ur!
„Zombor és Vidék“ folyó évi 10. számának nyílt
téri rovatában, Cselyuszka Antal helybeli csizmadia
durva módon kell ki ellenem, hogy én üzleti hitelének
alászása céljából egyrészt, másrészt kenyérrigységből
hiteli bicegésének híret terjesztve, hitelezőit felbujto-
gattam, hogy őt biztosítási végrehajtással támadják
meg. Ezen merőben minden alapot nélkülöző, s csupán
személyem elleni gyűlöletből származható aljas vád
ellenében, az igazságnak megfelelőleg kénytelen vagyok
kijelenteni: hogy senkinek, annál kevésbbé Cselyuszka
Antalnak hitelviszonyai engem nem érdekelnek, azok-
kal nem törődöm, s híreket kelteni vagy szárnyra-
ereszteni egyáltalában nem szokásom, s ha Cselyuszka
Antalról ezen hír — mint ő állítja szárnyal, az egye-
dül csak is az ő műhelyéből az ő emberei útján szár-
mazhatott s lett szóbeszéd tárgya, s bizony elég tapin-
tatlanág volt tőle, hogy ezt, mi addig csak néhány
az ő viszonyait érdeklődő egyénnek száján forgott,
önmagá hozza a nyilvánosság, a nagy közönség elé s
ekként a harasztot mozgatva a fát maga alatt vágja. Hogy
pedig ellene ily híreket kenyérrigységéből terjesztenék,
ez valóban neveltségs-állítás, ez ellen egyedül magára
Cselyuszka Antalra hivatkozom s az ő emlékező tehet-
ségéhez felebbezek, avagy talán elfelejtette volna már
midőn mind kezdő mester kevés kész női munkája lé-
vén, munkát kapott tőlem mindaddig, míg egy pár női 5
frtos cipő (Ha kel még egészen a nyilvános-
ság elé terjesztem.) Bizony, ha a kenyérrigység bü-
nének legkisebb mocsa férne hozzám, azt az ő javá-
nak előmozdítására nem teszem, hanem hagyom őt kész
munka nélkül. Enyit a közönség tájékoztatására Cselyuszka
Antal vádjá ellenében.

Zombor 1883. január 25-én.

Merstetter Ferdinánd,
cipész.

*) Az e rovatban közlötökért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

2547. sz.
tk. 1882.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi ha-
tóság részéről közhírré tétetik, hogy a dorozslói árva-
tárnak Gyurgyevits Pál dorozslói lakos ellen 1648 frt
95 kr. tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében
Bomboia József dorozslói lakos, mint egyik árveréseni
vevő ellen a visszarverés annak veszélyére, költségére
elrendeltetvén, a dorozslói 25. sz. jtkvbéli A II. a. foglalt
1/4 telek földből Gyurgyevits Pált illető 1250 frtra be-
esült birtokjuralék 1883. évi február hó 5-ik napjának
délutáni 3 órajakor Dorozsló község-házánál megtar-
tandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is el
fog adni a következő feltételek mellett:

1. Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan
fenti becsárának 10% át, vagyis 125 frtot készpénzben
a kiküldött kezéhez letenni.

2. Vevő köteles a vételért két részletben, és pedig
az első az árverés jogerőre emelkedésekor azonnal, —
a második felét azon naptól számított négy hónap alatt,
minden egyes vételári részlet után az árverés napjától
számítandó 6% kamatokkal együtt az 1881. évi 39425.
sz. alatt a bírói letétek kezelésére nézve kiadott rend-
eleletben meghatározott módokatok mellett a zombori
m. kir. adó-, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni; a
bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

3. A tulajdonjog bekebelezése csak a vételár és
kamatai teljes lefizetése után fog vevő javára hivatal-
ból eszközöltetni. Az átruházási költségek és az árve-
rés naptól fogva az adó is vevőt terhelik. Vevő a telki
állománynak birtokába csak a rajta levő termés leta-
karítása után lép.

4. A vevőnek vételi bizonyítvány az 1881. évi
LX. t. c. intézkedései értelmében csak az esetben fog
kiadni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt
az idézett t. c. 187. §-a intézkedéseinek megfelelő utó-
ajánlat nem tétetik.

5. A mennyiben vevő az árverési feltételek bár-
melyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az
érdekelte felek bármelyikének kérelmére az 1881. évi
LX. t. c. 185. §-a értelmében vevő veszélyére és költ-
ségére, bánatpénzének elvesztése mellett, újabb árverés
alá bocsájtatni fog.

Zomborban, a kir. törvényszék mint telekkönyvi
hatóságnak 1882. évi november hó 9-én tartott üléséből

Dr. Milassevits, Széchényi József,
kir. törvényszéki jegyző. kir. törvényszéki elnök.

17. szám
1883.

Árverési hirdetmény.

Atulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.
c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a
zombori tek. kir. törvényszék 6145. számú végzése ál-
tal Belt Sebestyén zombori lakos végrehajtató javára
Stanó Ferencz apatini jelenleg zombori lakos ellen
1500 frt tőke, ennek 1873. évi július hó 11. napjától
számítandó 6% kamatai, továbbá 1112 frt 74 kr. tőke
ennek 1875. évi október 9-étől járó 6% kamatai és
eddig összesen 45 frt 85 kr. perkoltség követelés ere-
jéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bírói-
lag lefoglalt és 162 frt 50 kr-ra becsült butor és ág-
neműek, ugy alperesnek Marsch Károly és Vény Már-
ton, mint az apatini iskolai pénztár kezelői kezében levő
s biztosításként lefoglalt o. é. 300 frt követelése nyil-
ványos árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 4355/1882. sz. kiküldést ren-
delő végzés folytán a helyszínén, vagyis Apatin köz-
ség házánál leendő eszközöklésére 1883-ik évi február
hó 14-ik napjának délelőtti 10 óraja határidőül ki-
tűztetik és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly meg-
jegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok
ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értel-
mében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatulni
fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi
LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint
lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1883. évi január hó 27. napján

Olah János
kir. bírósági végrehajtó

250.
VII. 1883.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik miszerint a bezdáni
Duna- és mocsár-halászatnak 1883. évi január
1-től számított 1, 3 vagy 6 évre leendő bérbe-
adása érdemében 2000 frt évi bérnek kikiáltási
alapul vételével f. évi február hó 7-én délelőtti
11 órakor a m. kir. jószágigazgatósági iroda
helyiségben nyilvános szóbeli árverés fog tartatni,
melyre a 10% bánatpénzzel ellátott bérleti szán-
dékozik ezennel meghivatnak.

Az árverés megkezdése előtt 10% bánat-
pénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatok is nyujt-
hatók be az alólirott jószágigazgatóságnál, illetve
az árverező bizottságnál.

A bérleti feltételek a hivatalos órák alatt
a jószágigazgatóság kiadó hivatalában betekint-
hetők.

Zombor, 1883. január 23.
A m. kir. jószágigazgatóság.

